Μπλουζ και Ρεμπέτικου Γωνία

Γιώργος Κτενάς

Υπάρχουν ψυχολογικές και θρησκευτικες δοξασίες που έχουν ως πρότυπο οργάνωσης τη δομή μυστικής αδελφότητας (με ιεραρχία προερχόμενη από τα μασονικά πρότυπα), που στην προσπάθειά τους να εξηγήσουν τα πάντα, δεν εξηγούν τελικά τίποτα. Και συμβιβάζουν, για παράδειγμα, την ύπαρξη ενός παντελεήμονος θεού, με κάποια τεράστια τραγωδία. Άρα ερμηνεύουν και αποδέχονται την καταστροφή, τον πόνο, ακόμα και τον θάνατο περίπου ως δοκιμασία αγάπης ή, έστω, ως κάποιο σχέδιο θείας Πρόνοιας.

Αποτέλεσμα είναι ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού, που δεν σχετίζεται με το ανοιχτό και τη χειρονομία της απομάγευσης, να παραμένει απαθές και ετερόνομο. Δέσμιο του προνομιακού ρόλου που το ίδιο αποδίδει στον θεό, το κράτος κ.λπ. καθώς έχει συνδέσει την ευτυχία και το μέλλον του με μια στατική πλευρά ιστορίας. Μορφές αυθεντίας, το κράτος, ο θεός κ.α., που έχουν συστηματοποίησει τη σχέση τους με την εξουσία και λειτουργούν ως χωροφύλακες στην υπηρεσία τού παγκόσμιου αρπακτικού οικονομικού Διευθυντηρίου.

Και είναι γεγονός πως ο αργόσυρτος χρόνος των ετερόνομων κοινωνιών αφουγκράζεται άριστα τις επαναλαμβανόμενες τελετουργίες της καθημερινότητας, υποβαθμίζοντας τα σημαντικά γεγονότα. Αφήνοντας στην άκρη ενεργά υποκείμενα που, αν και το άξιζαν, δεν είχαν θέση στην επίσημη Ιστορία γιατί έζησαν και έδρασαν ετερόδοξα. Όπως είναι για παράδειγμα οι ρεμπέτες και το ρεμπέτικο τραγούδι. Ήταν όμως τόσο σημαντική η επιρροή τους, που χρειάστηκε σταδιακά να επανατοποθετηθούν στο επίκεντρο της ιστορικής παρατήρησης και αφηγηματικής βαρύτητας. Ακόμα κι αν προερχόταν από το περιθώριο του καθωσπρεπισμού τής κοινωνικής δομής, προκειμένου να υπάρξει μία συγκριτικά πληρέστερη κοινωνική απεικόνιση του κλίματος ολόκληρης εποχής.

Αλλά αυτή η ίδια διαδικασία οφείλει να είναι συνεχής και όχι μίας χρήσης. Από την άποψη πως προκύπτουν συνεχώς σπουδαίες εργασίες (στον χώρο του βιβλίου, της μουσικής, του θεάτρου, του χορού κ.λπ.), που κινούνται όμως έξω από το κανονιστικό πλαίσιο των δημοσίων σχέσεων και των media. Με αποτέλεσμα να γίνονται δύσκολα γνωστά στο ευρύ κοινό, καθώς κατά κανόνα δεν είναι εύκολο να υποπέσουν στην αντίληψη ακόμα και των ψαγμένων. Για να συνεχίσουμε με το ρεμπέτικο τραγούδι, πόσοι μουσικόφιλοι γνωρίζουν πως στα τέλη του 2015 κυκλοφόρησε νέα μουσική εργασία από τον Στέλιο Βαμβακάρη, με τίτλο Επισκέπτης; Πρόκειται για 17 αριστουργήματα που συναντιούνται στη γωνία του μπλουζ με το ρεμπέτικο, με τρία τραγούδια σε στίχους του Μάρκου και συμμετοχή εκλεκτών μουσικών και τραγουδιστών. Μια φυσική συνέχεια του ρεμπέτικου, ένα κλωνάρι που έλειπε από το δέντρο τού λαϊκού μας τραγουδιού, όπως γράφει στο σημείωμα του δίσκου ο Σωκράτης Μάλαμας που έκανε την παραγωγή.

Είναι σαφές πως ένα συγκεκριμένο γεγονός δεν μπορεί, αυτόματα, να μετατραπεί σε κανονικότητα, αλλά και ούτε να προκύψει από αυτό οριστικό συμπέρασμα. Μια μουσική εργασία, ένα βιβλίο, μία παράσταση, δεν φτάνουν από μόνα τους για να καθορίσουν την πλαισιακή αναφορά. Από την άλλη πλευρά όμως (και) ο δίσκος τού Στέλιου Βαμβακάρη στέλνει ένα ακόμα αισιόδοξο μήνυμα, που προέρχεται από το κέντρο του περιθωρίου. Χωρίς τηλεοπτική ή ραδιοφωνική διαφημιστική καμπάνια ή υποστήριξη, αποδεικνύει πως υπάρχει σοβαρή δημιουργική κινητικότητα και, μάλιστα, στο υψηλότερο επίπεδο λαϊκής τέχνης.